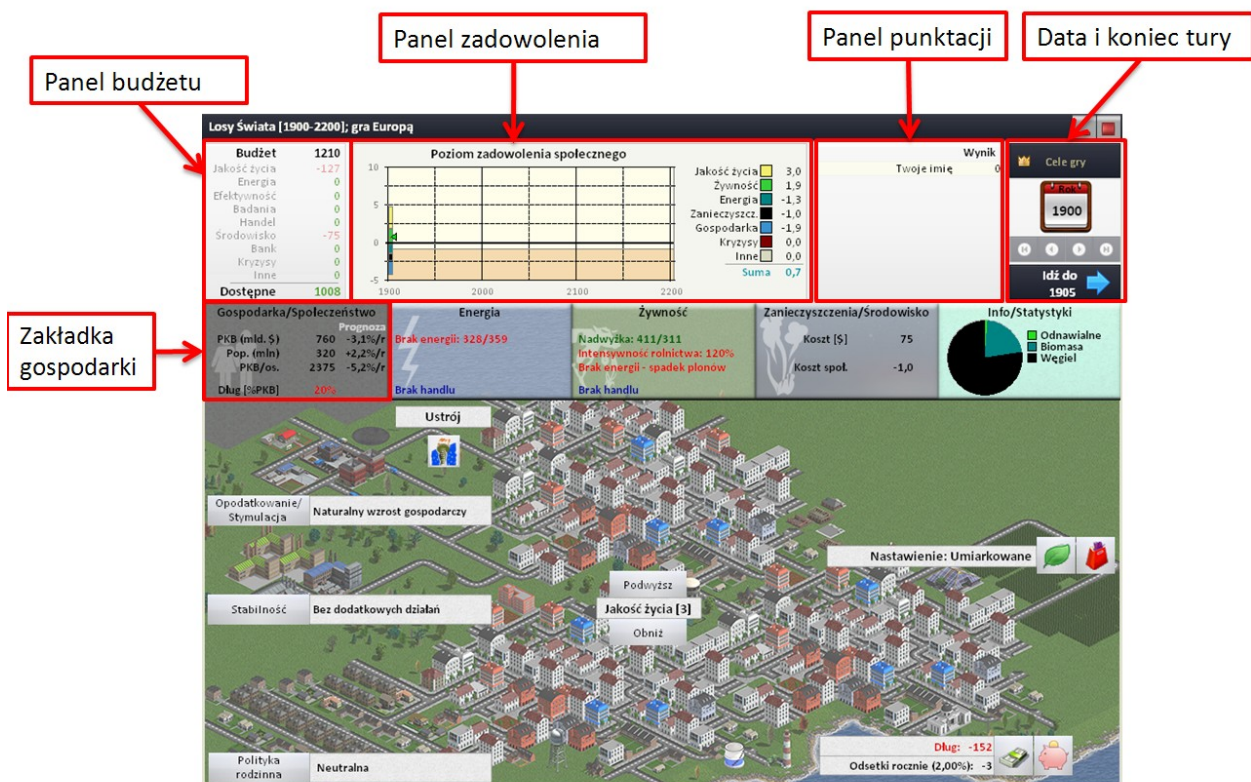

Szybkie wprowadzenie do gry *Świat na rozdrożu*

Uruchomienie i interfejs

Uruchom grę i wybierz „Gra jednoosobowa” → „Nowa gra” → „Pokieruj regionem”. Wybierz scenariusz „Rewolucja przemysłowa” i grę Europą. W tym scenariuszu będziesz grać przez 50 lat od 1900 do 1950 roku. Świat jest prosty, gospodarka niewielka, zasobów jest w bród, a zanieczyszczeń niewiele. To dobre warunki na zapoznanie się z grą i interfejsem.

Po wybraniu scenariusza pojawi się ekran decyzyjny gry.

Twoim celem jest osiągnięcie wysokiego wyniku (pokazany w **panelu punktacji**), co osiągasz przez wysoki poziom zadowolenia społecznego (pokazanego w **panelu zadowolenia**). Wpływają na nie jakość życia, zaspokojenie potrzeb żywnościowych, energetycznych, zanieczyszczenia, sytuacja gospodarcza, kryzysy i inne drobne zwykle czynniki takie jak np. opinia o intensywnych działaniach w kierunku energooszczędności). Spadek znacznika zadowolenia < na pomarańczowe pole oznacza obniżenie zadowolenia społeczeństwa do poziomu grożącego zamieszkami i destabilizacją sytuacji.

Jeśli na koniec tury panel zadowolenia pokazuje 2.7, to za tę turę dostaniesz 2.7 pkt. (z dodatkowym uwzględnieniem korekt na rozmiar gospodarki, wzrost gospodarczy i bogactwo względem innych graczy oraz zmiany wysokości zadłużenia i jakości gleby).

W **panelu budżetu** pokazany jest Twój budżet i dostępne w turze punkty akcji.

Decyzje podejmujesz z poziomu paneli: społeczeństwa/gospodarki, energii, żywności i zanieczyszczeń. Panel informacyjny służy jedynie do wyświetlania statystyk.

W zakładkach paneli wyświetlone są kluczowe informacje.

W **panelu Gospodarka/Społeczeństwo** są to wysokość PKB, liczba mieszkańców regionu, stopień średniego dochodu na osobę (i ich wzrost) oraz wysokość zadłużenia w relacji do PKB. Szczególnie istotnym parametrem jest roczny procent wzrost PKB, decydujący o tempie, w jakim rośnie (lub kurczy się) Twoja gospodarka. Wzrost PKB zależy od szeregu czynników:

- nastawienia społecznego – im bardziej społeczeństwo jest nastawione na konsumpcję i zarabianie pieniędzy, tym wyższy wzrost gospodarczy;
- wzrostu populacji – rosnąca populacja wymaga budowy nowych domów, wyposażania ich, budowy dróg, fabryk, szkół i innej infrastruktury, co stymuluje wzrost gospodarczy i miejsca pracy;
- struktury demograficznej – im wyższy stosunek liczby osób pracujących do niepracujących, tym wyższy wzrost gospodarczy. Gospodarki społeczeństw o wysokiej dzietności, w których jest wysoka liczba dzieci lub z dużą liczbą emerytów będą mniej dynamiczne.
- stopnia bogactwa. W bardzo bogatym społeczeństwie wzrost gospodarczy staje się trudniejszy. Kiedy każdy ma willę z basenem, dwa samochody, trzy telewizory i zestaw do grilla, dalszy wzrost potrzeb konsumpcyjnych spowalnia.
- opodatkowania/stymulacji. Im niższe podatki (lub większe pakiety stymulacyjne), tym wyższy będzie wzrost PKB.
- bilansu handlowego. Nadwyżka handlowa sprzyja bogaceniu się kraju i wzrostowi PKB. Deficyt handlowy odwrotnie.
- polityki finansowej i przemysłowej. Konwencjonalny system podatkowy jest lepszy dla wzrostu PKB niż opodatkowanie zużycia zasobów i emisji zanieczyszczeń, a nieprzerwana praca fabryk jest korzystniejsza, niż ich działanie z przerwami, jedynie wtedy, gdy dostępne są nadwyżki energii.
- systemu władzy. Wolność sprzyja gospodarce, rządy autokratyczne ograniczają jej wzrost.
- dostaw energii i żywności. Ich niedobory działają na gospodarkę destrukcyjnie.
- sprawnego działania systemu finansowego. Kryzys finansowy dusi gospodarkę.

W **panelu Energia** jest to dostarczana ilość energii oraz zapotrzebowanie – z podziałem na paliwa ciekłe (jeśli już są dostępne, co następuje od 1910 roku) i inne nośniki energii. Niedobór energii jest wyróżniany kolorem czerwonym. Na dole zakładki wyświetlana jest informacja o nadwyżce/deficycie handlowym.

W **panelu Żywność** jest to dostarczana ilość żywności oraz zapotrzebowanie, poniżej stopień intensywności eksploatacji gleb (100% to wartość neutralna, powyżej niej następuje erozja zbyt intensywnie eksploatowanej gleby, poniżej 100% gleba się regeneruje). Jeśli występuje niedobór energii wpływający na obniżenie plonów, wyświetlany jest odpowiedni komunikat. Na dole zakładki wyświetlana jest informacja o nadwyżce/deficycie handlowym.

W **panelu Zanieczyszczenia** jest to koszt finansowy zanieczyszczeń dla gospodarki oraz stopień niezadowolenia społecznego z następstw zanieczyszczeń.

Rozpocznijmy więc rozgrywkę.

Rozgrywka

Jest rok 1900. Twój budżet wynosi 1008 mld. Możesz go przeznaczyć na różne działania.

Podstawowa kwestia to zaspokojenie potrzeb żywnościowych i energetycznych. Ponieważ produkcja żywności zależy od dostaw energii, zacznijmy właśnie od nich. Przejdźmy do zakładki energia. Mamy do dyspozycji 328 jednostek energii, a potrzebujemy 359. Skąd wziąć brakujące? Najpierw poprawmy efektywność energetyczną z pomocą opcji „Poprawa efektywności”. Będzie nas to kosztować 153 mld. Teraz wystarczy nam 349 jednostek energii. Można by zastosować opcję ponownie, ale każde kolejne zastosowanie w danej turze jest droższe. Efektywność energetyczna poprawia się także „sama z siebie”, tym szybciej, im bardziej zielone jest nastawienie społeczeństwa, sprzyja temu też wysoki poziom technologii i wysokie dochody na osobę (znaczna część PKB jest wytwarzana w usługach).

Teraz zaspokoimy potrzeby energetyczne z pomocą węgla, który jest najtańszą dostępną opcją. Koszt za jednostkę wynosi 4,8. Zanim jednak przystąpimy do budowy, wykonajmy badania nad technologiami węglowymi, dzięki czemu cena spadnie - wybierzmy opcję badań (kolba) [4,8]   i opracujmy ulepszone technologie węglowe. Teraz koszt budowy spadł do 3,9.

Dobudujmy 21 brakujących jednostek energii. Potrzeby energetyczne zostaną zaspokojone. Jednak cena budowy kolejnych wzrosła do 4,1 – po prostu najpierw sięgamy po najłatwiej dostępne zasoby, a to co pozostaje jest trudniejsze i droższe w eksploatacji.

Przejdźmy do zakładki żywność. Tu mamy nadwyżkę – wytwarzamy 425 jednostek żywności, a potrzebujemy 311. Eksploatujemy gleby z intensywnością 120% (co oznacza ich powolną erozję) – jednak ponieważ scenariusz trwa tylko 50 lat, nie musimy się tym przejmować. Nadwyżkę żywności (114 jednostek)

wyeksportujemy.

Zasilamy nasz budżet, a nadwyżka handlowa zwiększa nasz wzrost PKB.

Przejdź do zakładki „Zanieczyszczenie/Środowisko” i kosztem 120 mld popraw kontrolę zanieczyszczeń powietrza.

Wróć na pierwszą zakładkę „Gospodarka/Społeczeństwo”. W opcji „Opodatkowanie/Stymulacja” zastosuj „Średni pakiet stymulacyjny”, dzięki czemu zwiększy wzrost gospodarczy. Szczególnie istotny jest wzrost dochodów na osobę, dzięki czemu społeczeństwo będzie się bogacić. Moglibyśmy jeszcze spłacić długi (lub pożyczyć więcej pieniędzy), jednak obecny poziom długu (20% PKB) jest z jednej strony niewielki, a drugiej zadłużanie się bez potrzeby może skutkować rosnącym obciążeniem przez odsetki – tak więc na razie długu nie ruszamy.

Mamy jeszcze wolne środki – przejdźmy na zakładkę „Energia” i wejdźmy w badania nad technologiami (dowolną opcją badań). Pozostałe środki zainwestujmy w badania nad górnictwem węglowym.

Zagospodarowaliśmy całość budżetu, potrzeby są zaspokojone i możemy zakończyć turę, idąc o 5 lat do

przodu.

Pojawi się gospodarcze podsumowanie tury, pokazujące zmiany w nowym roku (1905) względem poprzedniej tury (1900). Następnie pojawi się ekran zdarzeń. Możliwe jest wystąpienie suszy bądź powodzi. Zdarzenia te są niezbyt prawdopodobne, ale jeśli do któregoś z nich doszło, podejmij działania ulepszające systemy ochronne i zamknij ekran.

Zaczął się rok 1905. Twoje PKB i budżet wzrosły. Wzrosło też zapotrzebowanie na energię.

Przejdź do zakładki „Energia”, przeprowadź badania technologii węglowych podnosząc ich poziom, a następnie wybuduj (po niższej cenie) kopalnie/elektrownie węglowe. Zwróć uwagę, że szybki wzrost gospodarczy oznacza znaczny wzrost wydatków na energię.

Przejdź na zakładkę „Żywność” i sprzedaj nadwyżkę żywności. Za pozostałe pieniądze przeprowadź badania nad biotechnologiami/rolnictwem. Zakończ turę.

Po podsumowaniu gospodarczym tury pojawi się ekran zdarzeń. Tym razem możemy mieć więcej komunikatów i decyzji do podjęcia. W naszym przypadku zaszły następujące zdarzenia:

Rok 1910. Minęło kolejnych 5 lat. Zobacz, co się zdarzyło i podejmij decyzje.	
Rośnie zapotrzebowanie na ropę	Powiadomienie
Społeczeństwo domaga się wzrostu poziomu życia	Odrzuć rządania
Konsumeryzm zapuszcza korzenie. Wzrost PKB postrzegany jako miara sukcesu.	Kliknij by zapoznać się z wydarzeniem
Możliwe zdarzenia, do których nie doszło	
Prawdopodobieństwo	
Katastrofalna susza	3,7%
Powódzie	2,5%

Komunikat o ropie to powiadomienie – w związku z nim nie musisz podejmować żadnych decyzji. Po prostu w tym okresie rozpoczyna się epoka motoryzacji, wraz z jej ikoną Fordem T, a ropa wkracza na arenę światową jako nowe znaczące źródło energii. Od tej pory ropa dołączy do dostępnych dla Ciebie źródeł, a popyt na paliwa ciekłe będzie śledzony osobno względem innych nośników energii.

Informacja, że społeczeństwo domaga się wzrostu poziomu życia związana jest ze wzbogaceniem się społeczeństwa – ludzie oczekują więc udogodnień: opieki zdrowotnej, nowych dróg, ubezpieczeń i emerytur itp. itd. Możesz im to dać, co zwiększy zadowolenie społeczeństwa (i Twój wynik); możesz też uznać, że nie stać Cię na to i odmówić żądaniom. Tym razem zgódźmy się na te żądania.

Informacja o rozszerzaniu się światopoglądu zorientowanego na konsumpcję pozwala Ci na podjęcie decyzji czy godzisz się z tymi zmianami (gospodarka będzie szybciej rosła, ale spadnie poprawa efektywności energetycznej i wzrośnie ilość zanieczyszczeń) czy wolisz je zablokować (ale ludzie będą z tej decyzji niezadowoleni). Chcemy rosnąć, więc zaakceptujmy ten trend (zmiany takie moglibyśmy wprowadzić także z poziomu zakładki „Gospodarka/Społeczeństwo”, jednak wiązałoby się to z wydatkami – tym razem ludzie chcą zmian sami.

Zaczął się rok 1910. Twoje PKB i budżet wzrosły. Wzrosło też zapotrzebowanie na energię.

Z poziomu zakładki „Energia” zaspokój potrzeby energetyczne z pomocą węgla (bez badań). Zwróć uwagę, że pojawiła się ropa jako nowe źródło energii. Zapotrzebowanie na paliwa ciekłe wynosi 8 jednostek – tyle też energii z ropy powinieneś dostarczyć. Zanim to jednak zrobisz, przejdź do ekranu badań i opracuj lepsze technologie naftowe. Dopiero potem wybuduj szyby naftowe/rafinerie.

Czas rozwinąć technologie rolnicze. Wykonaj badania – plony wzrosną do 130%. Sprzedaj nadwyżkę żywności. Zwróć uwagę, że pomimo wzrostu plonów, nadwyżka jest coraz mniejsza. Dzieje się tak dlatego, że rośnie liczba ludności, a do tego bogacący się ludzie jedzą coraz więcej (w tym coraz więcej mięsa, co wiąże się ze wzrostem zapotrzebowania na pasze). Sytuacja żywnościowa będzie coraz bardziej napięta – będzie się tak dziać aż do momentu wprowadzenia tzw. „Zielonej Rewolucji”, pozwalającej znacząco zwiększyć plony.

Wejść do ekranu badań. W prawym dolnym rogu jest opcja pozwalająca pokazać drzewo dostępnych technologii.

Kolorem zielonym pokazane są technologie opracowane, kolorem niebieskim technologie do zbadania. Po kliknięciu na nazwie technologii na dole pojawi się ich opis. Zwróć uwagę na wysoki wzrost plonów związany z wdrożeniem technologii rolnych poziomu 8-10. Ważnym momentem będzie też opracowanie wydobycia gazu (technologie naftowe poziomu 6). Zwróć uwagę na rosnący koszt bardziej zaawansowanych technologii – ich opracowanie będzie wymagać silnej gospodarki.

Tutaj kończymy samouczek. Zaspokajaj potrzeby energetyczne i żywnościowe, rozwijaj technologie, inwestuj w kontrolę zanieczyszczeń i nie zadłużaj się nadmiernie, a powinieneś dotrzeć do 1950 roku z bogatym i zadowolonym społeczeństwem oraz z wysokim wynikiem. Powodzenia!